

מרחב
תנ"ך

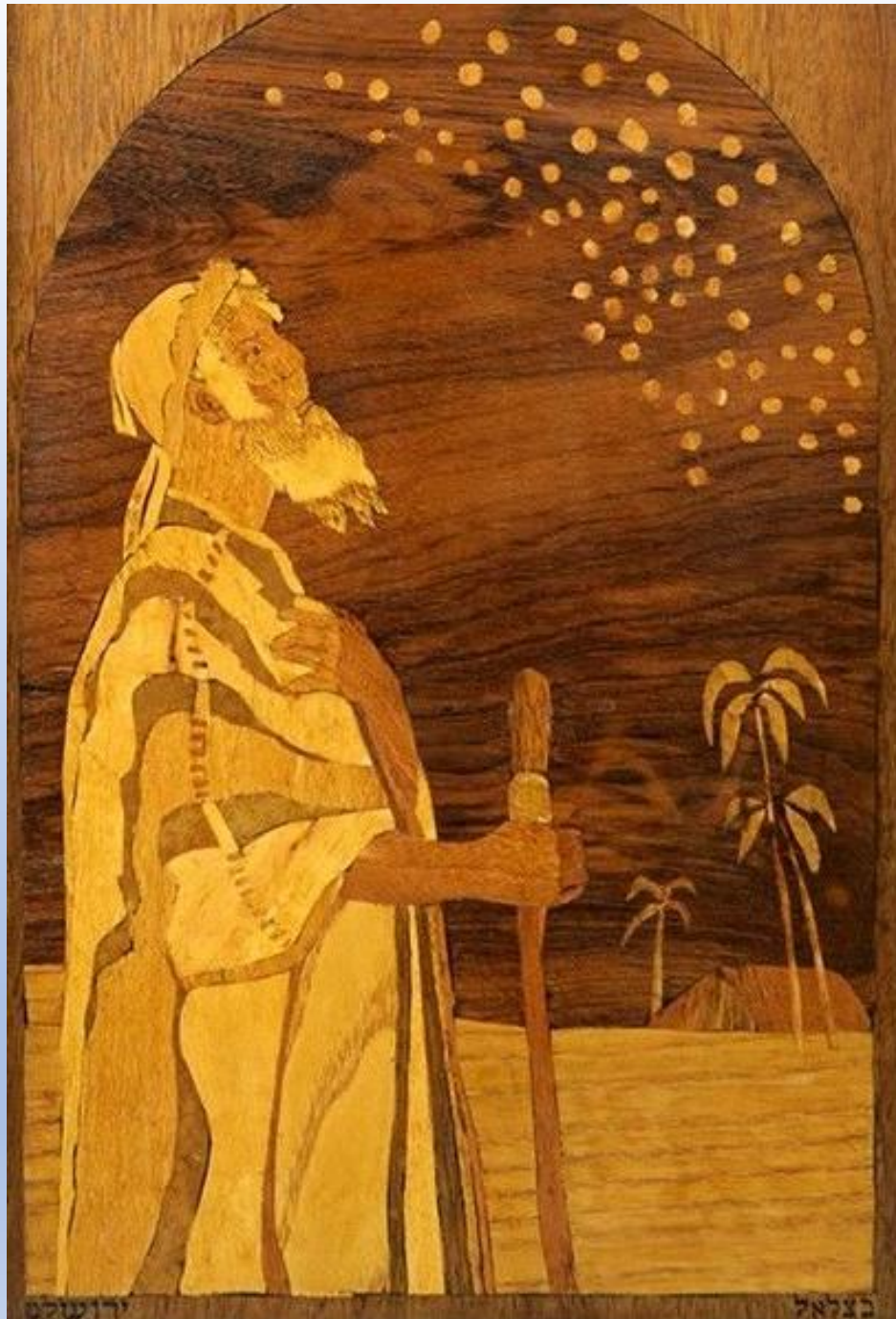
משיבת
אמו"ת
אלוהו פ"ת

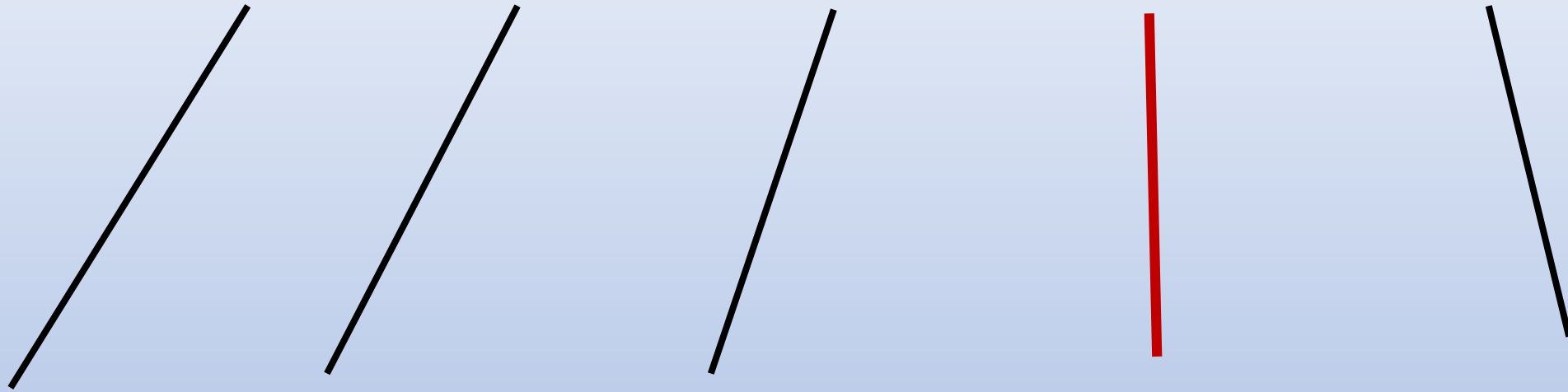
חומש בראשית

אברהם

אבינו

אודות אברהם לפי פרשות החומש

יוסף ואחיו

(וישב, מקץ
ויגש, ויחי)

יעקב

(ויצא, וישלח וישב)

יצחק

(תולדות)

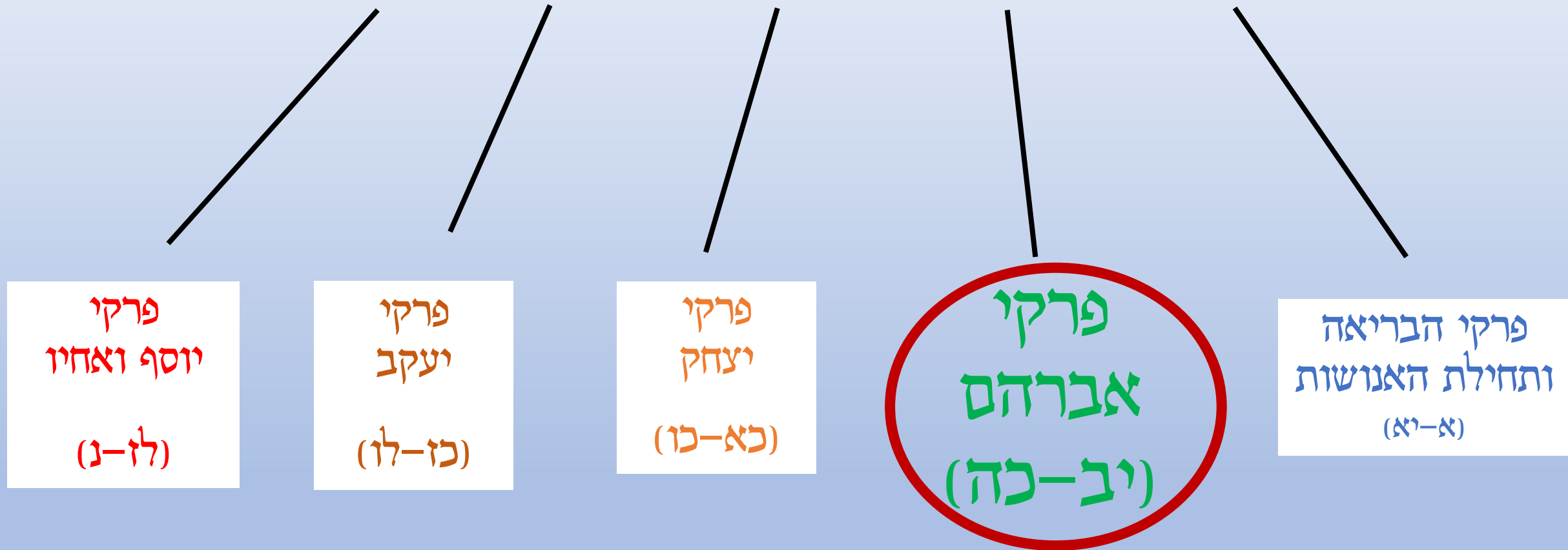
אברהם

(לך-לך
וירא,
חיי שרה)

הבריאה
ותחילת האנושות

(בראשית, נח)

אודות אברהם בפרקי חומש בראשית

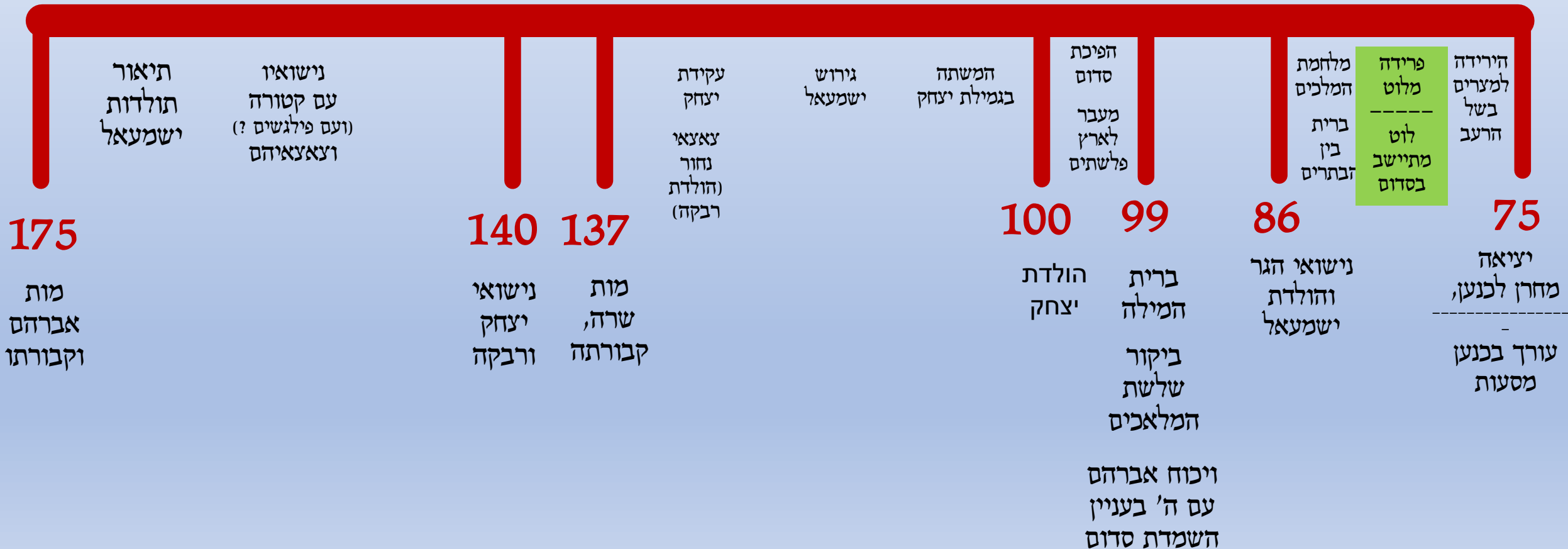

An illustration of an open book with a thick black outline. The pages are white and contain Hebrew text in red. The book is set against a light blue background and is enclosed in a red rectangular border. There are faint, repeating watermarks of a camera icon and the text 'DIP2RF' across the image.

מריבת הרועים
הפרדות מלוט
לוט יושב בסדום

פרק יג

אירועי פרק יג על ציר זמן חיי אברהם

פרידת אברהם מלוט (פרק יג)

לוט
בוחר בסדום
הרשעים

הפרד נא מעלי . . .

תמצית פרק יג

אברם שרי ולוט חזרו ממצרים לארץ כנען, למקום מגוריהם הקודם. הם חזרו עם מקנה רב. המרעה בארץ לא הספיק לעדריהם המרובים של אברם ולוט, ונוצרה מריבה בין רועי אברהם לרועי לוט.

כתוצאה ממריבה זו מציע אברם ללוט להיפרד משיבתם המשותפת. אכן, לוט הולך דרום-מזרח עד לככר הירדן השוכנת לחופיו של ים-המלח, שהיה באותו זמן אזור פורה מאד, ואברם נשאר באזור ההר, בבית-אל והעי.

ה' חוזר על הבטחותיו לאברם וציווהו להתהלך בארץ כנען לאורכה ולרוחבה כדי לסמל שצאצאיו ייאחזו בה.

דבקות
ואמונה
מוחלטת
בה'

אהבה
וחסד
לכל
אדם

הליכה
בדרך
צדק
ומשפט

פרק יג – פרידת אברהם מלוט

החזרה ממצרים לכנען בעושר גדול

(א) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנִּגְבָּה: (ב) וַאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּמִקְנֵה בְּכֶסֶף וּבַזָּהָב:
(ג) וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו, מִנִּגְבַּב וְעַד בַּיִת אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֶהֱלָה בְּתַחֲלָה בֵּין בַּיִת אֵל וּבֵין הָעֵי: (ד) אֵל מְקוֹם
הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁיטָה, וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה':

פרידת אברהם מלוט

(ה) וְגַם לְלוֹט הִחֲלִיף אֶת אַבְרָם, הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֶהֱלִים: (ו) וְלֹא נָשָׂא אֶתֶם הָאָרֶץ לְשִׁבְת יַחְדוֹ, כִּי הָיָה רְכוּשׁ רַב וְלֹא
יָכְלוּ לְשִׁבְת יַחְדוֹ: (ז) וַיְהִי רִיב בֵּין רְעִי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רְעִי מִקְנֵה לוֹט, וַהֲכַנְעִנִי וְהַפְרִזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ: (ח) וַיֹּאמֶר
אַבְרָם אֵל לוֹט אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רְעִי וּבֵין רְעִיךָ, כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ: (ט) הֲלֹא כָל הָאָרֶץ
לְפָנֶיךָ הִפְרָד נָא מֵעָלַי, אִם הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה וְאִם הִיָּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה: (י) וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן
כִּי כָלָה מִשְׁקָה, לְפָנָי שַׁחַת ה' אֶת סֹדֶם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגֹן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶכָה עֵר: (יא) וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּפַר
הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקְדָּם, וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אַחִיו: (יב) אַבְרָם יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וְלוֹט יוֹשֵׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר וַיֵּאֱהָל עַד סֹדֶם:
(יג) וַאֲנָשֵׁי סֹדֶם רְעִים וַחֲטָאִים לָהּ מְאֹד:

הבטחה נוספת של ה' לאברהם בעניין הארץ והזרע לאחר הפרידה מלוט

(יד) וְה' אָמַר אֵל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפְרָד לוֹט מֵעִמוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אִתָּה שָׁם, צַפְנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה
וַיֹּמַר: (טו) כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה רְאֵה לָךְ אֶתְנַנֶּה, וְלִזְרַעְךָ עַד עוֹלָם: (טז) וְשָׁמְתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַת הָאָרֶץ, אֲשֶׁר
אִם יוֹכַל אִישׁ לְמַנּוֹת אֶת עֶפְרַת הָאָרֶץ גַּם זֶרְעֶךָ יִמָּנֶה: (יז) קוּם הִתְחַלֵּף בְּאֶרֶץ לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה, כִּי לָךְ אֶתְנַנֶּה:
(יח) וַיֵּאֱהָל אַבְרָם וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלְנֵי מִמְרָא אֲשֶׁר בְּחִבְרוֹן, וַיָּבֵן שָׁם מִזְבֵּחַ לָהּ:

דבקות
ואמונה
מוחלטת
בה'

אהבה
וחסד
לכל
אדם

הליכה
בדרך
צדק
ומשפט

דיון בפס' ז.

וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רַעֲי מִקְנֵה לוֹט,
וְהַכְנַעֲנִי וְהַפְרָזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ:

שתי שאלות העולות מן הכתוב:

1. על מה הריב? התורה לא מפרטת על מה הם רבו. אז אם-כן על מה?

1. מה הקשר בין סוף הפסוק "והכנעני והפרזי אז יושב בארץ" לעניין הריב שבתחילת הפסוק?

פירוש רש"י לפסוק הלקוח מהמדרש עונה על שתי השאלות:

לפי שהיו רועים של לוט רשעים ומרעים (רועים את) בהמתם בשדות אחרים,

ורועי אברם מוכיחים אותם על הגזל,

והם (רועי לוט) אומרים ניתנה הארץ לאברם, ולו אין יורש, ולוט יורשו, ואין זה גזל,

והכתוב אומר "והכנעני והפרזי אז יושב בארץ" ולא זכה אברם עדיין.

בנקוד המדרשי לפירוש רש"י – מדרש רבה

"ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט"

רבי ברכיה בשם רבי יהודה בן רבי סימון אמר:

בהמתו של אברהם אבינו היתה יוצאה זמומה, ובהמתו של לוט לא היתה יוצאה זמומה.

היו אומרים להם רועי אברהם: הותר הגזל?!

היו אומרים להם רועי לוט: כך אמר הקב"ה לאברהם: **"לזרעך אתן את הארץ הזאת"**

ואברהם פרדה עקרה ואינו מוליד, למחר הוא מת ולוט בן אחיו יורשו,

ואין אכלין, מדידהון אינון אכלין.

אמר להם הקדוש ברוך הוא: כך אמרתי לו: **"לזרעך נתתי"**

אימתי? לכשיעקרו שבעה עממים מתוכה.

"והכנעני והפרזי אז יושב בארץ"

עד עכשיו מתבקש להם זכות בארץ:

שאלות פרק יג / פרידת אברהם ולוט

שאלות:

1. פס' א-ב. מי עולה עם אברם ממצרים ? באיזה מצב כלכלי הם עולים ? לאן הם מגיעים ?
2. פס' ה-ו. תאר במילים שלך את הבעיה שנוצרה בין רועי אברהם לרועי לוט.
3. פס' ז. "ויהי ריב..." באופן פשוט על מה היה הריב ? לפי רש"י - על מה בדיוק הייתה המריבה בין רועי מקנה אברהם לבין רועי מקנה לוט ?
4. "כי אנשים אחים אנחנו" [פסוק ח'] - הסבר את דברי אברם. מה הייתה קירבת המשפחה ביניהם [פרק יא, פס' כז]
5. פס' ט. מה מציע אברם ללוט ? כיצד הצעת אברהם ללוט קשור לחיים שלנו ובקשרים שלנו עם הזולת ?
6. פס' י-יא. לאן בוחר לוט ללכת לגור ? הסבר על פי רש"י לפסוק י' מה היה טוב באזור הזה.
7. פס' יג. האם ההחלטה של לוט ללכת לגור באזור סדום היא מעשה טוב או לא ? הוכח מתוך הפסוקים.
8. יד-טז. צטט במדויק מה ה' מבטיח לאברהם אבינו אחרי הפרידה מלוט ? מצא בה כמה חלקים.
9. פס' יז. "קום והתהלך בארץ לאורכה ולרוחבה" - מה באה לחזק ההליכה הממושכת בתוך הארץ ?
10. פס' יח. היכן אברם עובר לגור לאחר הפרידה מלוט ? פרט. מה הוא עושה שם ?

תשובות:

מזבחות שבנה אברהם

פרק יב-יג

במהלך מסעותיו הראשונים בארץ

בנה מזבח ראשון לה'

מקום: באלון-מורה (ליד שכם)
נסיבות: לאחר שה' נראה אליו
והבטיח לזרעו את הארץ

בנה מזבח שני לה'

בין בית-אל להעי
נסיבות: קורא שם בשם ה'

(לאחר החזרה ממצרים חזר למזבח
ושוב קרא שם בשם ה').

פרק יג

לאחר הפרידה מלוט

בנה מזבח שלישי לה'

מקום: באלוני-ממרא (ליד חברון)
נסיבות: ה' נראה אליו לאחר הפרידה מלוט
והבטיח לו זרע גדול ושזרעו יקבל את הארץ
עד עולם.
מתיישב באלוני ממרא ובונה שם מזבח לה'.

פרק כב

בנה מזבח רביעי לה'

מקום: בארץ המוריה על אחד ההרים

נסיבות: עליו אמור היה להיות יצחק מועלה
לעולה, ואח"כ נשחט איל

פרק כא

לאחר הברית עם אבימלך
נוטע אשל

מקום: באר שבע

נסיבות: אברהם מגיע לבאר-שבע, ונוטע אשל
וקורא שם בשם-ה' אלהי עולם.

אברהם ולוט – מערכת יחסים בה אברהם גומל חסד עם לוט אחיינו

מקור א – בראשית י / לוט הוא בנו של הרן שמת בצעירותו, סביו תרח לוקח עליו חסות

(כז) וַאֲלֵה תּוֹלְדֹת תְּרַח תְּרַח הוֹלִיד אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן, וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט: (כח) וַיָּמַת הָרָן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו . . . בְּאוֹר כְּשָׂדִים . . .
(לא) וַיִּקַּח תְּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן בֶּן בְּנוֹ וְאֶת שְׂרֵי כְלָתוֹ אֶשֶׁת אַבְרָם בְּנוֹ, וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאוֹר כְּשָׂדִים לָלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:

מקור ב – בראשית יב / אברהם לוקח על לוט חסות בנוסעו מחרן אל כנען

(ד) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בְּנֵי-חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּיֵצְאוֹ מִחָרָן:
(ה) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת-שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-אָחִיו וְאֶת-כָּל-רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָן, וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן . . . וַיְהִי רַעַב בְּאֶרֶץ . . . וַיְהִי כְּבֹא אַבְרָם מִצְרַיִמָּה . . . וְלֹא־אֲבָרָם הֵיטִיב בְּעַבְרָה: וַיְהִי-לוֹ עֶזְרָא וְבִקֵּר, וְחַמְרִים, וְעַבְדִּים וְשִׁפְחוֹת . . .

מקור ג – בראשית יג / אברהם נותן ללוט מעושרו, נמנע ממריבה עמו נותן לו לבחור ראשון את מקום מגוריו

(א) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָה: (ב) וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּמִקְנֵה כַּפְסָף וּבְזָהָב . . .
(ו) וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאֶרֶץ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו, כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבְתָּ יַחְדָּו: (ז) וְגַם לְלוֹט הַהֶלֶךְ אֶת וַיְהִי רִיב בֵּין רָעִי מִקְנֵה אֲבִי אַבְרָם, הָיָה צֶאֱזָן וּבִקֵּר וְאֵהָלִים . . . וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רָעִי וּבֵין רָעִי, כִּי אֲנִשִּׁים אַחִים אֲנַחְנוּ:
(ט) הֲלֹא כָל הָאֶרֶץ לְפָנֶיךָ הִפְרַד נָא מֵעַלִּי. אִם הִשְׁמָאֵל וְאִימְנָה וְאִם הֵימִינִי וְאִשְׁמָאֵלִהּ. וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּכַר הַיַּרְדֵּן . . .

מקור ד- בראשית יד / אברהם מציל את לוט מידי ארבעת המלכים במלחמתם בחמשת ערי הכנר

(י) וַיִּגְסּוּ מֶלֶךְ סֹדֶם וְעַמְרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה . . . (יא) וַיִּקְחוּ אֶת כָּל רְכֻשׁ סֹדֶם וְעַמְרָה וְאֶת כָּל אֲכָלָם וַיִּלְכּוּ: (יב) וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיִּלְכּוּ . . .
(יג) וַיָּבֹא הַפְּלִיט וַיִּגַּד לְאַבְרָם הָעֵבְרִי . . . (יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, וַיִּרְקַח אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דָּן: (טו) וַיַּחְלַק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וְעַבְדָּיו וַיִּפְּסוּ . . . (טז) וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הָרְכָשׁ, וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכֻשׁוֹ הֵשִׁיב וְגַם אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הָעָם: